

Nro. 7.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indán Bétsből Pénteken Januárius 26-ik napján 1812-ik
Értendőzet.

Austriai Birodalom.

V alaminth Alsó és Felső Austriában, úgy Morva és Cseh Országokban is keményen viseli magát az idén a' tél. Itt Bétsből és ezen város környékén is nyolcz napok alatt éjelenként, sőt napjában is áttűrhető hidegekben annyi hó esett, hogy hanemba az úttzakat bé borító hó szelleyei hányatik, sem a' szekér sem a' gyalog útakon nem járhat az ember. A' házaknak fedelein egy réfői magasságra fekszik a' hó, 's e' miatt tegnap vírádóca 5 és 6 óra közt a' *Lichtensteig* nevű úttzaban lévő egyik mészárszékre a' kemény ledűlvén azt bé törte, és ha későbbben, az az, ollyankor történt volna a' dolog, midőn a' szol-

gáló leányok kúsi vásárlani meenni szoktak, sok embert meg ölt volna. — Azok a' terhes nagy szekerek, mellyek Cseh és Morva Országokból ide jönni szoktak, a' felette való nagy hó miatt vagy az út mellett lévő vendéglőadóokban két, három, sőt több napokig is múlatni kényszerítenek, vagy ha útnak indulnak is, egy hét óránál tovább nem utazhatnak. E' miatt felettébb meg nevedett a' kotsi és szekér bér. Most ugyan a' Duna vize nagyon meg apadt, mindazáltal ha vagy olvasztó szél támad, vagy hirtelenessé érí a' nagy havat, méltán lehet a' vízarádástól félni azoknak a' városoknak és helységeknek, mellyek a' Duna mellett fekszenek.

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége méltóztott Méltos. *Szent Györgyi Horváth Zsigmond* Cs. Kir. valóságos Kamarás, Arany Sarkantyús Vitéz, Eő Nagyságának, tántoríthatatlan hívségének jutalmául, és leg főbb kegyelem jeléül, buzgó kívánsága szerint, az eddig viselt vezetéknévét mind a' két ágon lévő gyermekivel egyetemben, fontos okokra nézve *Hagonnai* névre változtatni, és hogy ez által a' késői maradványokra is, tsak ezen névben meg különböztetett két familia közt, a' fennálló verség, és jussok szövettségének bizonyosága meg maradjon, az eddig viselt *Szent-György* eredetiségit, avagy praedicatumát, tsámerével együtt továbbá is viselni, kegyelmesen megengedni.

Eőtvönesi Lovász Zsigmond Eő Excellentiája, *Szent István* Apostoli Király Renőjének Komondátora, Cs. K. Kamerarius, valóságos belső Titkos Tanácsos, Temesi Grof, ugyan ezen N. Vármegyének Eő Ispánnya, N. Torontál Várme-

gyében pedig a' Fő Ispányi hivatal' Administra-
tora, Posonyból az Országgyűllésről Temesvár-
ra leutazván, főrrő nyavalyába esett, 's e' hól
napnak 10-ikén meghalálozott.

Az ennekelőtte néhány esztendőkkel Bétsnek
egyik külső városában, az úgy nevezett Schotten-
feldenn nagy költséggel épített, és egész Európában
igen híres Apolló szalája, egy ideig tartott hal-
gatása után, a' közelebb múlt három Királyok
napján újabb pompájában ismét felnyitattott, de
feléni látogatói sem voltak mint ennekelőtte, nem
azért; mintha kevesen vólnának olyanok, a'
kik a' farsangi mulattságot szeretik, hanem mi-
vel most kevesebb pénzek van, mint vólt esztend-
dővel ennekelőtte, és mivel az-abbban való bé-
menetelnek az árra, a' most uralkodó nagy drá-
gaság miatt, váltótzédulába 5 forintra emeltetett,
a' pénz pedig meg szűkült. —

Egy ide való tudós férfiú *Armbruster Károly*
Úr, az Alsó Austriai Kormányország engedelmevel
egy olly költsönöző Bibliotékát állított itt fel e'
folyó hólnapban, az úgy nevezett Singer útzá-
ban, a' 957 ik szám alatt lévő házban, melly-
ben tsak nem 6000 darabból álló régi és újabb
nevezetes könyvek találatnak, és egyik hólnap-
ról a' másakra többel fognak meg szaporíttatni.
Ezt az igen hasznos új intézetet annyival inkább
lehet betsűlni, mivel a' könyveknek az árra most
itt annyira felment, hogy a' tudományokat ked-
vellő, de középszerű tehetségű embereknek mód-
jok azoknak meg vételekre nintsen. A' ki az
abban lévő könyveknek hasznokat akarja vanni,
váltó tzedulában egész esztendőre 16, fél eszt-
endőre 9, egy fertály esztendőre 5, egy hól-

napra 2 forintot fog előre fizetni, zálogba pedig hasonlóképen béváltó tzedulábau 5 forintot tesszen le a' kivejendő könyvért, melly annak vissza vitelével nékie vissza fog fizettetni. — Az itt lévő Cs. könyvtár vagy bibliotéka ugyan olly rakott, 's olly sok ezer minden tudományokból való régibb 's újabb tudós munkákkal bővölködik, hogy ahhoz hasonló egész Európában nintsen, és abba minden nap, ki vévén az innepi napokat, délelőtt és délután is szabad bé menni, 's az abba lévő könyveknek hasznát venni: de mivel senkinek meg nem engedtetik azokat szállására vinni: *Ambruster* Urnak ezen közhasznú intézetjét minden tudományt szerető embernek méltó meg becsülni, 's azért háládatos lenni.

Olasz Ország.

A' Nápoly városi politzia egy olly parancsolatot adott ki, melly szerént a' Venturinek, az az, a' béres kotsisok útnak nem indulhatnak addig, míg 12 — 15 kotsik együtt nintsenek, mellynek úton való fedezésekre elegendő katonák adatnak. Erre a' szoros rendelésre azok a' haramják adtak okot, a' kik Nápoly Országban az illy terhes szekereket meg támadván, azokat ki rabolják, és sok kárt tesznek a' kereskedőknek. Mivel többire az erdőkben és hegyek közt lapanganak, igen nehéz hozzájuk férni, 's őket megfogdosni.

Titus Vespasianus igen tudós és híres Római Császárnak Római földőiben néhány időtől fogva sok régiségek ásatnak ki, mostanában Jupiternek egy igen mesterséges oszlopa találtatott, melly még most is épségben van, és rövid idő múlva egy írás adatik arról ki. — A' Frantzia

Országi mostani törvényeknek tartások szerént a' Római templomokban való temetkezés is megtiltatott. Ez a' bölts, és igen hasznos parantsolat valóságos jótétemény az élőkre nézve, a' kiknek az olly templomokban, mellyekben sok familiáknak temetőhelyeik vannak, mindenkor ugyan, de kiváltképen tavaszkor a' holt testnek szaga nem csak kellen, hanem gyakorta ártalmas is.

Mind azok közt, a' mellyek Rómának Franzia Országgal való öszve kaptoltatásától fogva történtek, semmi sem ébresztette fel a' Római Publikum figyelmetességét annyira, mint a' Quirinale, vagy Monte Cavallo hegyén építetendő Császári új palota. — Még most is a' régi Rómának előbbeni árnyékos nagyságához van a' Római lakosoknak szívek ragadva, ugyan azért mindent, a' mi nékik hasznokra és ditsőségekre szolgál, örömmel és nagy jó tettezzel veszik. Sok száz, sőt ezer ember dolgot talál és kenyeret keres ezen új palota építésében, és most minden Római lakosoknak szemek a' Monte Cavalló hegyre vannak sügesztve, és az azon épült régi palotából annak külső falain kívül semmi egyéb nem fog maradni, melly Császári építő mester *Sterni* igazgatása alatt építetik. Az előbbi bútorok fére rakattak. — A' Pápáknak 15 — 20 ezer darabból állott bibliotékája a' Vatikánai bibliotékával öszve kaptoltatott. Ez az új Császári palota két részre fog felosztatni, az egyik a' Császár, a' másik a' Császárné számára. Az elsőben leszen a' Királyi szék, az audientziás szék, és a' főbb rangú tiszteknek szálájok; ezután következnek a' ministereknek és kamarás uraknak

szobáik. Minden ablakai és ajtai újonnan készí-
tetnek, a' padimentomát Velentzei mesterek ké-
szítik azon formára, mint Velentzében vagyon
s. a. t.

Nagy Britannia.

Arról a' fontos dolgról, melly az Irlandiai
Katolikusoknak képviselőivel a' múlt December
23 ik napján történt, következő módon szól a'
Londoni Kurir: Ma reggel, úgymond, olly tu-
dósítás jött ide Dublinból, hogy azokat a' Kato-
likus Deputatusokat, a' kik ott a' Fishamble
úttzában lévő teátromban öszve gyűttek, a' Dub-
lini Magistratus széllyel oszlatta, és Fingal's
Netterville Eordokat árestomba vitette. Amhár
azon teátróm körül igen sok ember vólt is, de még
sem történt semmi zenebona, noha ollyanok is
sokan találtattak közöttök, a' kik a' zendülést
örömet látták vólna.

Egy Dublini Zsurnál ezen történetnek elő-
dása után illy jegyzést teszen: A' népben, úgy-
mond a' zenebona indításra semmi hajlandóság
nem tapasztaltatott, nem is történt semmi ren-
detlenség, nem is láttatott a' Katolikus Deputa-
tusokon tett erőszakot oly indúlattal venni,
mint a' Nottinghामी fabrikánsok kenyerektől
való meg fosztatásokat vették vala, különben
Dublin városának úttzáin vér patakok folytak
vólna. Noha az illy gyűlléseket az Angliai Con-
stitutio keményen tilalmazza; mindezáltal még
is nagy mértékelséget mutatott a' Katolikus de-
putatusok eránt a' Kormányszék.

Ezeknek a' Katolikus Deputatusoknak szél-
lyel oszlattatások után sokan közzülök egy ven-
dégfogadóba mentek, hogy ottan azoknak nevei-

ket feljegyezzék, a' kik az Irlandiai Katolikusoknak gyűlésében részt venni kívánának. Azon idő alatt, míg abban foglalatostkodtak volna, a' már sokszor említett Policia Commissarius *Harre Darley* Adlermannal, az az, Szenátorral odament, és azt tudakezta, hogy azért gyűllöttéké oda, hogy mint magános személyek egymással tanácskozzanak, vagy pedig úgy, mint a' Katolikusoknak képviselőik. Midőn azt felelték volna, hogy ők mint magános személyek úgy gyűltek össze, *Harre* Policia Commissarius egy oratziót akart mondani; hanem Lord *French* félbe szakasztatta azt vele, azzal a' megjegyzéssel, hogy nékiek semmi szükségek nintsen az oratziójára, és kedvek nintsen annak meg halgatására: hogyha mindazáltal hívataibeli ötelességének végbevételére ment volna oda, mingyárt vigye azt végbe. Mellyre a' nevezett Policia Commissarius azt mondotta, hogy mivel ők mint magános személyek gyűllöttek oda, semmi módon meg nem háborítja őket. Végre azt végzették, hogy a' következő tsötörtökre ismét gyűljenek össze a' Fishamble-Street útzában lévő teatrumba.

A' Londoni Kurirnak az ik Decemberi darabjában így szól annak szerzője: Egynéhány újság darabokat vettünk leg közelebb Párisból, mellyekből azt olvassuk, hogy azoknak szerzői azt akarják Európával elhíttetni, hogy a' mi Kormány székünk minden külföldieket el bortsát a' maga szolgálatjából, és hogy életeknek veszedelmével kényszeríti őket a' száraz Európába ki szállani. Merő gyalázatos hazugságon épült ez az állítás. *)

*) Erre. következő jegyzéseket teszen!

A' fellyebb való tzikkelynek kijegyzésétől fogva, így szól továbbá a' Londoni Kurir, minden

a' Fr. Monitör: A' ti magatok viseleteteknél gyalázatosabb nintsen. Jól tudja az egész világ, hogy ti napkeleti Indiában olly önként való éhséget okoztatok, melly miatt sok millió ember elvesztette életét. De ezek az emberek veletek egy valláson nem voltak, ők a' ti szolgálatotokban véreket ki nem ontották, és semmi sebeket nem kaptak a' ti zászlótok alatt. Ki mérészelné azt el hinni, ha a' ki rendelt megvizsgálások meg nem bizonyítanak, hogy egy olly keresztény és pallérozott nemzet, melly törvényeinek igazságos voltával és nagy lelki kormányával olly igen kérkedik, azt a' gyalázatos dolgot tselekedje, hogy 3000 hadi szolgálatjában megtsunkított embert megjutalmaztatásokra meg ne tartson, hanem Angliából számkivetésbe küldjön, hogy félig a' vízbe tartszítson, és a' szárazra ki vetesse. Ezek közt a' boldogtalan emberek közt találtattak olyanok is, a' kik a' hadi szerentsének változandósága miatt hazájoknak zászlóit elhagyván Angliának szolgálatjába léptek, a' kik hazájoknak törvénye szerint halálra ítéltettek; még is mindazáltal szolgálatjoknak megjutalmaztatások helyett Angliából számkivetésbe küldettek; annak a' Kormány-széknek kezébe adtátok őket, mellyet ők elárultak, és úgymondván, az akasztófa alá állítottátok őket. Ezek az emberek többire Auszriából, Cseh Országból, Prussziából,

December 11-ik napjától fogva annak 23-ik napjáig költ Párisi Zsurnálokat vettük. Több na-

Weszfaliából, Hannoverából, és az Orosz Birodalomból valók voltak, és minekutánna öt, hat, hét, sőt több esztendőig szolgálta volna Angliának, minden megjutalmaztatás nélkül, mezítelen, gyámoltalanul az ellenség földjére szállította ki őket.

Azok az emberek, a' kik ilyen módon a' mi tenger partjainkra kivettettek, és a' kiknek száma 3000 emberre ment, fogságba küldettek. Az Amsterdami, Ebdeni, és Wézeli tömlőzök dugva voltak az illy emberekkel. A' ki rendelt vizsgálódások után olly sok kegyetlenségek nyilatkoztak ki, hogy alig lehetett el hinni. Úgy gondolkoztak, hogy ez a' dolog valamelly politika alkotmánnyal, vagy valamelly titkos öszve esküvéssel legyen öszve kaptsolva, de végtére megtáfolhatatlanul ki-nyilatkozott, hogy annak egyedül az Angliai Kormányzészéknek hitetlensége, és az a' kegyetlen indulat lett legyen az oka, mely ezt a' Kártágot más nemzetektől megkülömbözteti. Arra való nézve meg parantsolta a' Frantzia Kormányzészék, hogy azok a' szerentsélen emberek bostassanak szabadon, az idegen nemzetbelieknek elcség és útmutató laistrom adassék, hogy hazájokba vissza mehessenek, mivel ha sziate az ellenségnél szolgáltak is, de tsakugyan emberek voltak. — A' Frantzia Országj születésűek, ámbár fegyvert fogtak is hazájok ellen, de még is pardont

poktól fogva sok olly idegen invalidus, vagy nyomorúlt katonáknak laistromát adott ki a' Monitör, a' kik, a' mint állattya, az Angliai szolgálatból elbotsáttatván, a' Kormányshék parancsolatjából a' száraz Európába kivettettek. Azok a' szolgálatból elbotsátott katonák, a' kiket Anglia a' száraz Európába vissza küldött, öreg és erőtlen emberek, de olly hadi foglyok, a' kik az ellenségtől elvétettek, egyezésből botsátattak el, és a' mi szolgálatunkba soha sem vóltak; következésképen azoknak laistromát adta ki a' Monitör, a' kik idegen országbéliek, a' kik többnre erőszakkal vitettek Frantzia szolgálatra, a' kiket mi azután elfogtunk, és a' Frantzia Kormányának szokott alkotmánya szerént úgy adatik elő, mintha azokat mi kegyetlenül a' száraz Európába kihánytuk vólna. **)

nyertek, és azon kerületbéli előjáróknak ajánltattak, a' mellyből valók vóltak, hogy eleség adattassék nékik.

Igaz ugyan, hogy könnyű dolog azt gyalázatos hazugságnak nevezni, de 3000-en vannak ezen boldogtalan emberek, a' kik Cseh Országba, Bétsbe, Szakszoniába, Weszfaliába, Hannoverába, és sok Prusziai városokba vissza mentek. Az Amsterdami, Rotterdami, és Embdeni polgári előjárók előtt meg vizgáltattak, a' száraz Európában 3000-en élnek ilyen emberek, és az Angliai gyalázatos Kormányshéknek élő tanúbizonyságai.

**) Hogyha hárman vagy négyen lettek vólna ezek az emberek (illy jegyzést teszen e-

Orosz Birodalom.

A' közelebb múlt kedden költ Magy. Kurir 6 ik darabjának 2 ik lapján azt jegyeztük meg, hogy egy Zimonyból és Szebenből Bétsbe jött posta azt hirdette, hogy a' Török Nagy Vezér a' Rutsuk körül lévő Orosz sántzeken magát által vágta. Hogy ez a' hír meg nem valóságosodott a' következő Decemb. 16 ik napján költ

zekre a' Monitőr) tudatlansággal menthetnék magokat ennek a' gonoszságnak szerző okai, de itt 3000 emberről van a' szó, a' kik Európának minden tartományaiban elszéledtek. Olly előre való vizsgálással bántak velek, hogy polgári előjáróikhoz küldettek és hazájoknak Kormányzékjei megkérettek ezen dolog megvizsgálására. Illyen formán, Frantzia, Olasz, és Német Országoknak, sőt még az északi nemzeteknek is meggyőző próbáik vannak erről a' népeknek históriájában nem találtatható, 's példa nélküli való gonoszságról. Ezek a' 3000 emberek, a' kiknek mind neveik, mind vallástételek kezünkbe vannak, szolgáltak Angliának, leg rövidebben három esztendeig, de vannak köztök ollyak is sokan, a' kik 12 esztendeig voltak szolgálatjában. — Ezeknek a' szerentsélen embereknek kiszállítatásokkor 60 ember fült a' tengerbe. Ennek a' gonoszságnak meg vizsgálása, és próbái, mellyek Magyar Országának, és az Orosz Birodalomnak több tartományiban tétetődtek, ki fognak nyomtatattatni.

Pétersburgi hivatal szerént való tudósításból ki lehet húzni. Az a' Török ármadia, úgymond, melly Oláhországba bérontani igyekezett, és a' Jantsároknak színéből állott, és a' melly a' Durán való által költözésekor 36000-re ment, az Orosz sántzokra való sok szerentsélen rohanásai által 10000 emberre szállott le. Ezek is pedig az Orosz fő Vezér okos rendelkezési mellett körülkerítettvén, fegyvereket lerakni, 's magokat hadi fogságra adni kénytelenítettek. — Minden artillériájok, melly közt 56 nagy ágyúk voltak, több munitziókkal, 's hadi szerszámokkal együtt a' győzedelmeseknek kezekbe estek. A' három lófark tizimű Seraskier, avagy a' Nagy Vezér helytartója *Tapan Oglu*, és több fő Basák is a' fogságba esett Törökök közt vannak.

A' 24-ik Decembéri Bukaresti tudósítások így szólnak. A' Fényes Portának meghatalmazott követjei is ide jöttek már, és tegnap előtt a' fő Vezér Gróf Kutusow udvarlására mentek. *Italinsky* Úr rövid nap múlva megvendégli őket, majd a' békességet tárgyazó conferentziák is elkezdődnek; ma *I. Sándor* Orosz Császár Eő Felsege születésének emlékezetes napja innepeltetett meg, a' *Te Deum laudamus* alatt 101 ágyúlövések estek. A' Fényes Porta Talmátsa *Morosi*, az Orosz Fő Vezérhez gála köntösben menvén, a' Török követministereknek képekben Eő Excellenziját meg tisztelte. — Délben gazdag ebédet adott Fő Vezér Gróf Kutusow, este fényes bál volt, mellyen a' Török követek is megjelentek.

Az Orosz fő ármadiának kormányozása Gróf *Langeronra* van bízva, a' *Tapan Oglu* Petricában kvártélyozó osztály seregét a' Fényes Porta

rovássára az Orosz livrások táplállyák. Azok a' nevezetesebb Török Vezérek, a' kik a' Török hadi seregeket a' Slobodséi szigetben kórrányozták, és most is Petrikában vannak, a' következők: *Mamud Dselal Eddin* Basa, a' híres Tsapan-Oglunak a' fia, három ló fark tzi-merű Basa, ezen egész Török hadi népek vezére, négy lófark tzi-merű Basák, úgymint *Kalender* és *Ibrahim* Arziából, *Ismael* és *Selim* Albániából; három Tatór Zultánok a' Tsingiskán familiájából, több Generálisok a' Jantsárok seregéből, és a' *Toptsisek*, az az, artilleristák közül, e' Nagy Vezérnek udvari tselédjei, és több Romániai Ajások. Maga a' Nagy Vezér Siumlában van kvártélyon. -- Az Orosz hadi seregek mind téli kvártélyokra szállottak.

A' múlt December 25-ik napján a' Török ministerek Mahmud Császár udvarlására menvésok szerentsét kívántak első szülött fiához *Printz Murathoz*. A' mint Konstantzinápolyból írják, ismét két kedvese esett a' Császárnak teherbe. Jegyezzük itt meg, hogy a' Császárnak Harem-ben lévő kedves feleségei között az, a' ki néki első férfi magzatot szül, meg koronáztatik, és néki *Zultana Favorita* név, és mind maga, mind udvara tartására *Patsmaklik*, vagy különös jóvedelem adatik. A' Török Birodalomnak minden nevezetesebb városiban egy úttza van olyan, mellyből a' *Zultana Favorita* a' maga jóvedelmét veszi, A' Császárt első szülött férfi magzatjának születése napján, minden Török Birodalombéli nevezetesebb városokban harsognak az ágyúk, az úttzák meg világosíttatnak, ellenben ha leány magzatjászületik, sem annak az anyja

meg nem koronáztatik, sem annak számára semmi különös jövedelem nem rendeltetik, sem különös udvari tselédek nem adának nékie, és az uralkodó Zultán halála után másokhoz is férjhez mehet, a' Zultana Favorita pedig soha sem.

December 18-ik napján a' *Kapután Basa*, az az, a' Török Admirális a' maga hivataljától megfosztatott, 's helyette a' Császár fő lovász mestere *Mehmet Basa* emeltetett azon fő hivatalra, a' ki a' mint írják, a' hajóseregeknek igazgatásokban igen jártas ember.

Elegyes Dolgok.

Az el múlt 18-ik századnak 15-ik esztendejében született, és 1771-ik esztendejében meghalt nagy híró Frantzia Tudósnak Helvétziusnak özvegye nagyon gyönyörködött a' szép madarkákban, azokat maga táplálta, maga adott azoknak eledelt és italt, és ezen ő jótéteménye még a' levegőben szabadon repdeső madarkákra is ki terjett, mellyek sokszor körül fogták őtet. 1788-ik esztendőben, igen kemény tél lévén, falusi jószágából Párisba ment, hogy a' szomszédtságában lakó szűkölködőket segíthesse. Egykor, midőn a' szegény madarkáknak eieséget szót volna ki, egy veréb vállára szállván, végre kebelébe rejtette magát. A' nevezett dáma úgy gondolkozván, hogy ez az állatotska a' hideg miatt mivelte volna azt, de jobban megvizsgálván, látta, hogy a' nyakába egy kis vékony erszényke legyen fügve, mellyet felnyitván, abban egy kis papiroskát talált, mellyre a' vólt felírva, hogy szomszédtságában néhány betsületes emberek nagy szükségben éljenek, 's hozzá mint

nagy jóltévhöz folyamodnak, és reménylik, hogy ha a' madarkákat táplálja, nékik is segítségére fog lenni. Helvétzius özvegye sokáig nem gondolkozott, hanem egy 600 liveres váltó levelkét zárván az erszénykébe, azt a' veréb nyakába tette, melly azonnal elszállott. Néhány napok múlva ismét hozzá szállván azon veréb, arról való jelentést vitt magával, hogy Helvétzius Asszonyoság egy igen alkalmas mestert, 's annak számos familiáját az éhelhalástós mentette meg, és hogy a' leg közelebb leendő tavaszkor a' 600 livert vissza fogja fizetni, melly ígérését híven bé is teljesítette.

Hogy a' madarkák jóltévhöz és táplálókik eránt nagy hívséggel viseltessenek, a' következő példából is ki tétzik. — Ennekelőtte két vagy három esztendővel egy Timár holt meg itt a' Leopoldstadtnban, a' ki életében felette gyönyörködven az éneklő madarkákban, igen sokat gyűjtött össze, 's azokat mindenkor maga táplálta. Holta után azon kamarában tétetett le holt teste, mellyben madarkáit tartotta. Látván egy kedves patsirtája urának holt testét, mind addig dolgozott, míg kalitkájából testének meg vérzésével is kiszabadult, meg holt urának homlokára szállott, azt vérével meg festette, 's azon keservesen énekelgetett, semmit nem ett és nem ivott bújában, 's végtére maga is meg halván a' földre le esett.

A' múlt 1311-ik esztendőben az északi Amerikai Respublikában meg számláltatván a' lakosok, úgy találattatott, hogy azon szabad társaságnak népessége hét milliom, kétszáz harmincz ki-

lentz ezer lélekre megyen, a' kik közt mindaz által kétszáz ezer Afrikai fekete emberek találattak, a' kik a' déli tartományokban a' dohány, nádméz, kaffé, riskása, 's több e'féle Amerikai terméseknek művelésekben foglalatoskodnak. Ha meg fontoljuk, hogy 200 esztendeje még nintsen, hogy északi Amérikába Európai colonisták telepedtek le: valósággal tsudálkezni lehet azoknak illy sebesen lett meg-népesedéseken. Még 1783-ik esztendőben, a' midőn a' szövetség és Statuoknak másoktól való nem függéseket 10 esztendeig tartott hadakozás után Anglia megismeri kéntelen vólt, harmadfél milliommál többre nem ment azoknak népessége. A' tudós világ előtt esméretes Amériikai nagy Filozofus *Payne Tamás* azt jövendölte, hogy ha valaha a' déli Amériikai tartományok magokat szabadságba fogják hejheztetni, a' leszen Amérika Európához képpest, a' mi Európa eddig vólt Afrikához képpest.

Az az országos út, mellyet Horváth Országban Carlstadtól fogva Fiumeig készitetett a' Fr Kormányzók, a' Fels. Frantzia Császárné tiszteletére *Luisa útnak* nevezitetett. — A' legutolsó számlálás szerént *Berlin* városában 725⁴ házak és 153000 polgári lakosok találattak, ezek közzé nem számlálván az ott fekvő katonaságot. Az odavaló új Universitásban tanuló ifjakkak tsaknem 500 ra megyen a' számok, a' kik közt sok külföldiek vannak; a' rendes és rendkívül való Professorok 50-en vannak, kik közzül ama híres Filozofus *Fichte* Ur most a' Magnificus Rector.